

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΕΔΣΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΑΝΕΞΕΛΕΓΚΤΗΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ (ΧΑΔΑ)

Δευτέρα, 29 Απριλίου 2013, Αθήνα.

Πολύ πρόσφατα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενημέρωσε για την πρόθεσή της να ενεργοποιήσει τη διαδικασία επιβολής προστίμων από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο κατά της Ελλάδας για τη συνέχιση της ύπαρξης ΧΑΔΑ, πολλά χρόνια μετά από την πρώτη καταδίκη. Επίσης, πριν από λίγες ημέρες ο ευρωπαίος επίτροπος Περιφερειακής Πολιτικής, κος Johannes Han, με επιστολή του προς τον Πρωθυπουργό της χώρας επισήμανε το ίδιο θέμα, σημειώνοντας παράλληλα τον πολύ μεγάλο κίνδυνο απώλειας σημαντικότητας ποσών από τα κοινοτικά κονδύλια, που προορίζονται για έργα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΔΣΑ), λόγω μη δυνατότητας έγκαιρης απορρόφησής τους.

Το ΔΣ της ΕΕΔΣΑ αισθάνεται θλίψη, γιατί, για τους παροικούντες την Ιερουσαλήμ, η επιβολή προστίμων για τους ΧΑΔΑ έμοιαζε από καιρό με το χρονικό ενός προαναγγελθέντος θανάτου, που τόσο η ΕΕΔΣΑ όσο και άλλοι εμπλεκόμενοι φορείς είχαν κατ' επανάληψη και με έμφαση τονίσει προς κάθε αρμόδιο, με περιορισμένα δυστυχώς αποτελέσματα. Και είναι άξιο λόγου, ότι παρά τις συνεχείς επισημάνσεις, το σύνολο σχεδόν των εμπλεκόμενων προσώπων, φορέων και υπηρεσιών, έμοιαζε να αγνοεί αυτήν την πραγματικότητα, παρατείνοντας για αδικαιολόγητα μακρύ χρονικό διάστημα την ύπαρξη μη αποκατεστημένων ή/και λειτουργούντων ΧΑΔΑ στη χώρα μας.

Η περιβαλλοντική νομοθεσία δεν είναι από τη φύση της νομοθεσία αποτρεπτικού ή τιμωρητικού χαρακτήρα, αλλά πρώτιστο στόχο έχει την εφαρμογή αποδεκτών πολιτικών, με στόχο την περιβαλλοντική προστασία, τη διαφύλαξη της δημόσιας υγείας και την διασφάλιση της αειφόρου ανάπτυξης. Βέβαια στο πλαίσιο αυτό σημαντική θέση έχει και η θέσπιση ποινών και των προστίμων ως αντικινήτρων και έσχατων μέσων για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού.

Σκοπός της ΕΕΔΣΑ είναι η προαγωγή της εφαρμογής αποδεκτών πολιτικών, μεθόδων και συστημάτων Δ.Σ.Α. και η καλλιέργεια των σχετικών επιστημονικών μεθόδων και εφαρμογών με απώτερο στόχο τη συμβολή στη βιώσιμη ανάπτυξη, την προστασία της ποιότητας του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας και την προστασία και εξοικονόμηση φυσικών πόρων και ενέργειας, κατ' εφαρμογήν της κοινοτικής και εθνικής νομοθεσίας και των αρχών της αειφορίας.

Στο πλαίσιο αυτό κινούμενη, η ΕΕΔΣΑ εκ της ιδιότητάς της δεν είχε ποτέ ως προμετωπίδα της επιχειρηματολογίας της κατά των ΧΑΔΑ την απειλή των προστίμων, αφού αυτό ήταν το αποτέλεσμα της κακής πρακτικής. Αντίθετα η ΕΕΔΣΑ προέβαλε και προβάλλει μονίμως την ανάγκη εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής, ως μέσο **προστασίας του περιβάλλοντος** και της **δημόσιας υγείας**, που είναι και το σκοπούμενο. Δεν παύει όμως υπό τις πραγματικές συνθήκες η **περιβαλλοντική υποβάθμιση** και οι **κίνδυνοι για τη δημόσια υγεία**, αν και οι βασικότερες από πλευράς ποιοτικών παραμέτρων, να είναι δύο

μόνο από τις κατηγορίες επιπτώσεων που σχετίζονται με τα αποτελέσματα της ύπαρξης των ΧΑΔΑ. Επιπρόσθετα, η ύπαρξη των ΧΑΔΑ σχετίζεται και με πολλές άλλες πτυχές της ζωής του τόπου, όπως π.χ. **ανάσχεση των αναπτυξιακών και οικονομικών δυνατοτήτων**, σε μία χώρα με κατ' εξοχήν τουριστικό προφίλ, **υποβάθμιση προϊόντων του πρωτογενούς τομέα**, συνδεδεμένη όχι μόνο με τη διατροφική αλυσίδα αλλά και με τη δυσχέρεια αναβαθμισμένης διάθεσής τους κ.ά.. Σημαντική έμφαση έχει δε εκ των πραγμάτων στις μέρες μας και το αναμενόμενο μέγεθος των **άμεσων οικονομικών επιπτώσεων από αυτό καθ' αυτό το ύψος των προστίμων, πολύ δε περισσότερο που αυτά θα επιβληθούν στη χώρα σε περίοδο έντονων δημοσιονομικών προβλημάτων**. Ενώ παράλληλα ασυγχώρητη μοιάζει να είναι η αναμενόμενη **απώλεια πολύτιμων κοινοτικών κονδυλίων** από τη χώρα μας την τρέχουσα προγραμματική περίοδο.

Πολλοί είναι οι λόγοι που οδήγησαν τη χώρα στο σημείο αυτό, και μία εξαντλητική παράθεσή τους για μία ακόμη φορά δεν θα είχε ιδιαίτερο νόημα, αφού άλλωστε είναι γνωστοί και χλιοδιατυπωμένοι. Η ΕΕΔΣΑ είναι στη διάθεση κάθε αρμόδιου για να συζητήσει εκ νέου επ' αυτών, εφόσον της ζητηθεί. Αναμφισβήτητα όμως οι βασικότεροι λόγοι ανάγονται στη σφαίρα της **άσκησης πολιτικής** και είναι η **ανυπαρξία αποφασιστικότητας**, η **έλλειψη συντονισμού** και η **πολυδιάσπαση και αλληλοεπικάλυψη αρμοδιοτήτων**. Η χώρα έχει πού αξιόλογο επιστημονικό και τεχνικό δυναμικό, και αν πράγματι υπήρχαν αποφασιστικότητα, συντονισμός και αποτελεσματικές διαδικασίες, το πρόβλημα των ΧΑΔΑ θα είχε εξαλειφθεί προ πολλού. Επειδή όμως αυτά εξέλιπαν ως τώρα, η χώρα αναγκάστηκε σε πολλές περιπτώσεις να εκλιπαρεί για παρατάσεις και συχνά να προβάλλει ως πανάκεια λύσεις που εκ των πραγμάτων αποτελούσαν ημίμετρα, όπως π.χ. η «προσωρινή αποθήκευση» έναντι της ασφαλούς τελικής διάθεσης. Γενίκευση όμως των ημίμετρων αυτών και η πρόσδοση μόνιμου χαρακτήρα σε λύσεις προσωρινές και μεταβατικές μας οδήγησαν στα σημερινά αδιέξοδα.

Όπως είναι αυτονόητο, η ύπαρξη των ΧΑΔΑ συνδέεται άμεσα με την ανυπαρξία των κατάλληλων υποδομών για την ορθή ΔΣΑ. Δυστυχώς αυτό το θέμα δεν μπορεί να λυθεί από τη μία μέρα στην άλλη. Ακόμη και άμεσα να λυθούν όλα τα υπόλοιπα προβλήματα, η δρομολόγηση και υλοποίηση των υποδομών απαιτεί βάθος χρόνου, που δεν μπορεί να είναι λιγότερο από 2-3 έτη. Όμως η ύπαρξη των ΧΑΔΑ δεν μπορεί να συνεχιστεί άλλο, και πρέπει να σταματήσει **ΑΜΕΣΑ**. Για το λόγο αυτό χρειάζονται τόσο **μέτρα άμεσης εφαρμογής**, όσο επίσης και **μέτρα** άμεσης δρομολόγησης αλλά **βραχυ-μεσοπρόθεσμης εφαρμογής**. Τα μέτρα της άμεσης εφαρμογής σε ένα μεγάλο βαθμό θα έχουν αναγκαστικά μεταβατικό χαρακτήρα, μέχρι να ολοκληρωθούν και να αποδώσουν τα υπόλοιπα μέτρα με την ολοκλήρωση των υποδομών σε γεωγραφικές περιοχές που αυτές εκλείπουν.

Στα **μέτρα άμεσης εφαρμογής** περιλαμβάνονται κυρίως πέντε κατηγορίες μέτρων:

- Συνεχής παρακολούθηση ώστε οι ΧΑΔΑ που φέρονται ότι παύουν να λειτουργούν, αφενός πράγματι να παύουν να λειτουργούν και αφετέρου να μην αντικαθίστανται από νέους ΧΑΔΑ (μόνιμο μέτρο)
- Περαιτέρω μείωση των εναπομεινάντων λειτουργούντων ΧΑΔΑ, μέχρι μηδενισμού τους (μόνιμο μέτρο)
- Ταχύτερη δυνατή αποκατάσταση των μη λειτουργούντων αλλά μη αποκατεστημένων ΧΑΔΑ (μόνιμο μέτρο)
- Εξυπηρέτηση ως προς τη διάθεση Απορριμμάτων γεωγραφικών περιοχών που δεν έχουν κατάλληλες υποδομές από άλλες που έχουν κατάλληλες υποδομές (μεταβατικό μέτρο). Το μέτρο αυτό, το οποίο έχει ήδη αρχίσει να εφαρμόζεται μερικώς, εκ των πραγμάτων γίνεται κατά παρέκκλιση των θεσμοθετημένων (π.χ.

παρέκκλιση από ισχύοντες ΠΕΣΔΑ, παρέκκλιση από ΑΕΠΟ έργων υποδοχής), αλλά δεν φαίνεται να υπάρχει άλλη δραστική λύση ισοδύναμου αποτελέσματος.

- Προσωρινή αποθήκευση απορριμμάτων σύμφωνα με τις προβλέψεις της ισχύουσας νομοθεσίας, μόνο σε περιπτώσεις που η προηγούμενη λύση δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής, όπως π.χ. ορισμένα νησιά (μεταβατικό μέτρο)

Στα μέτρα άμεσης δρομολόγησης αλλά βραχυ- μεσοπρόθεσμης εφαρμογής υπάγονται όλα εκείνα, τα οποία απαιτούνται για την για την υλοποίηση των ελλειπόντων έργων υποδομής και για τη θέση σε εύρυθμη λειτουργία αποτελεσματικών συστημάτων διαχείρισης. Τα μέτρα αυτά αφορούν όλα τα δυνατά επίπεδα, από την απαραίτητη συμπλήρωση, βελτίωση αλλά και απλοποίηση όπου απαιτείται του θεσμικού πλαισίου, έως και την ωρίμανση, αδειοδότηση, χρηματοδότηση, κατασκευή και λειτουργία των έργων και συστημάτων. Στο πλαίσιο αυτό συμπεριλαμβάνονται και οι απαραίτητες ενέργειες και δράσεις που θα επιτρέψουν την επιτάχυνση των διαδικασιών απορρόφησης των κοινοτικών κονδυλίων. Το ΕΣΠΑ πρέπει όσον αφορά τα Στερεά Απόβλητα να αντιμετωπιστεί ως βασικός χρηματοδοτικός μοχλός και όχι μόνο ως επικουρικό μέσο στήριξης των έργων ΣΔΙΤ.

Επιθυμούμε να καταστήσουμε απολύτως σαφές το αυτονόητο, ότι δηλαδή **η ΕΕΔΣΑ** κάθε άλλο παρά επιχαίρει που οι προβλέψεις και οι προειδοποιήσεις της σχετικά με το ενδεχόμενο επιβολής μεγάλων προστίμων λόγω των ΧΑΔΑ κινδυνεύουν να επαληθευτούν. Κρούει όμως ίσως για τελευταία φορά τον κώδωνα το κινδύνου, ότι αν δεν υπάρξει αμεσότητα και συντονισμένη ανάληψη πρωτοβουλιών, το αποτέλεσμα θα είναι οδυνηρό, από πάσης απόψεως.

Κλείνοντας δηλώνουμε για μία ακόμη φορά την πρόθεση και τη διαθεσιμότητά μας να συνεργαστούμε με κάθε αρμόδιο προς το κοινό σκοπό, συμβάλλοντας με τις δικές μας απόψεις/ιδέες/προτάσεις στην επίλυση των προβλημάτων και στην ταχύτερη δυνατή αντιμετώπιση της κατάστασης κρίσεως, στην οποία έχουμε περιέλθει.

Εκ μέρους του ΔΣ της ΕΕΔΣΑ,

Δρ. Κωνσταντίνος Αραβώσης
Πρόεδρος ΕΕΔΣΑ

Δαμιανός Μπούρκας
Γενικός Γραμματέας ΕΕΔΣΑ